

Aleš
Pitzmos

**PŘÍZRAKY
BÝČÍ SKÁLY**

BÁJEMI OPŘEDENÝ JESKYNNÍ KOMPLEX SKRÝVÁ DĚSIVÁ TAJEMSTVÍ...

NEMETON

REMETO

Aleš Pitzmos

Přízraky Býčí skály

Nakladatelství Nemeton

Čáslav 2025

NEMETON

Kniha, kterou právě držíte v ruce, je dílem literární fikce. Jména, postavy, události a místa v ní uvedená jsou buď smyšlená, anebo použita ve fiktivních souvislostech.

Aleš Pitzmos
Přízraky Býčí skály

Copyright © Aleš Pitzmos, 2024

Cover © Aleš Pitzmos s využitím obrázku z Pixabay.com

Czech edition © Aleš Pitzmos – Nemeton, 2025

ISBN (pdf) 978-80-88670-10-0

ISBN (ePub) 978-80-88670-11-7

ISBN (mobi) 978-80-88670-12-4

„Před hranicí byl obětní kámen, na nějž položeny byly živé oběti. Krev tekla potoky, řvaní zvířat, bolestný křik žen a dívek i sluhů vražděných mísil se s naříkáním a pláčem, zpěvem i hudbou, a vše vyznívalo v hroznou směsici hlasů i zvuků. Některým obětem, které jako v ochranu zvedaly ruce, byly nejdříve useknuty, jiným roztržena lebka jednou ranou. Jiní vrhali se sami do plamenů, aby ušli surovému vraždění. Již bylo také všech čtrnáct panen popraveno a jejich těla naházena na hořící hranici...“

Karla Bufková-Wankelová
Pověst o Býčí skále

Prolog: Smrt hajného Šenka

Rakousko-Uhersko, Nový hrad u Adamova, 9. října 1916

Nikdy jsem se neměl pokoušet zdolat ten zatracený sifon!

To byla první myšlenka lichtenštejnského hajného Aloise Šenka, když se onoho sychravého podzimního rána probudil ve svém pokoji, stále ještě tonoucím v přízračném šeru. Následovala ji prudká bolest v zádech, když se v posteli zavrtěl. Krutě mu tak připomněla jeho neúprosně postupující věk – táhlo mu totiž již na sedmdesát.

Měl by jít na odpočinek. Nebyl den, kdy by se mu o tom někdo nezmínil. I jeho schovanka Marie mu častokrát říkala: „Dědoušku, za svůj život jste toho vykonal již mnoho. Měl byste nyní přenechat své místo mladším.“ Bylo mu jasné, koho tím míní. Marie se totiž zamilovala do jednoho pomocného hajného a přála si, aby zaujal v lichtenštejnské lesní správě Šenkovo místo.

Já ale do starého železa ještě nepatřím! napadlo hajného, překonal bolest a posadil se tak prudce, až pérová matrace pod ním zavržala.

Přikoval oči k oknu, za nímž se skrývala silueta nádvoří Nového hradu. Po skleněné tabuli stékaly kapky deště, venku fičel vítr. Nechtělo se mu do té sloty. Jeho starým kostem se do ní nechtělo. Ale musel. Nejen kvůli tomu, že chtěl těm mladším dokázat, že je stále ještě pánem v hájence na Novém hradě.

Na desce stolu stále spočíval onen zatrolený dopis, který včera večer louskal v tlumené záři petrolejky, bafaje při tom ze své fajfy. Přál si, aby tam nebyl. Aby to byl jen sen. Zatracený sen, z něhož se může probudit. Realita však byla krutá a neúprosná.

Pomalů se došoural k onomu rozloženému dopisnímu papíru. Strohé tahy perem jasně vypovídaly o sebevědomí pisatele.

Stálo tam německy: *Vážený hajný Šenku, sejďme se zítra v půl osmé ráno na vašem poličku v blízkosti Nového hradu. Musím s vámi prodiskutovat důležitou věc. Přijďte prosím sám. Děkuji. Váš přítel.*

Zaťal ruce v pěst. Dobře věděl, kdo je pisatelem toho dopisu. A rozhodně to žádný přítel nebyl. Ostatně Šenk jich měl jen velice málo – dobře si je totiž vybíral. Mnozí ho kvůli jeho zdrženlivosti často osočovali, říkali o něm, že je grobián, anebo nerudné, nemluvné povahy. Šenk však byl jen chytrý. Dával si dobrý pozor na to, koho si k sobě pouští. Jednou však udělal zatracenou chybu. Vztekle zmuchlal dopis a hodil ho do kamínků v rohu místnosti, v nichž ještě doutnal oheň. Šenk s uspokojením sledoval, jak se papír vzňal, a nakonec shořel na troud.

Oblékl se, odemkl vitrínu, v níž si hověly jeho zbraně, a vybral si jednu z nich, svou oblíbenou brokovnici lankasterku. Jakmile ji sevřel v rukách, ihned se cítil jistější.

Sňal z věšáku těžký kabát, nasoukal se do něj a opustil pokoj. Rychle zamířil ke schodům a snažil se vyhýbat skřípějícím prkům v podlaze – nechtěl totiž vzbudit Marii. Ta holka byla od přírody zvědavá a on jí nehodlal vysvětlovat, kamže se to vydává tak brzy po ránu, a ještě za takového nečasu.

Jakmile otevřel těžké, železem pokované dubové dveře, vedoucí na nádvoří, ihned se do něho opřel silný vítr, nesoucí na svých perutích kapky deště. Prostranství bylo poskvrněno kalužemi, všechno bylo provlhlé a mokré. Šenk na okamžik zaváhal. A pak učinil rázný krok vpřed – musel se se svým problémem vypořádat, a to jediným způsobem, který znal. Postavit se mu čelem.

Opustil bránou svůj hrad, svůj domov, v němž bydlel již třináct let, a zamířil po pěšině vinoucí se kolem jeho hradeb k Olomučanům. V okolí bylo jen málo rovných ploch, ale právě tam se jedna z nich nacházela. Každý rok ji zoral a pěstoval na ní brambory.

Jakmile stezku sevřela vegetace, nabyl Šenk nepříjemného pocitu, že ho něco (anebo někdo) pozoruje. Když se však ohlédl přes rameno, zjistil, že je sám. Tíše zaklel (to ostatně uměl dobře) a vrazil si klobouk hlouběji do čela. Déšť ještě zesílil a stezka jím byla značně rozmáčená, holínky, které včera večer pucoval, byly za chvíli zastříkané od bláta.

Urazil polovinu vzdálenosti mezi hradem a políčkem. Cesta se mu zdála stále užší a užší, vegetace, složená převážně z nízkých

listnatých stromů sotva pár let starých, se na něj zle tlačila. Jak je to jenom možné? Vždyť byla stezka hojně využívaná výletníky, kteří na Nový hrad často a rádi mířili, dokonce tam kvůli nim fungovala i hospůdka, kterou Šenk rovněž spravoval. Cesta měla být prošlapaná, ne panenská.

Nelíbilo se mu to.

Šenk se během svého života, který trávil v lesích, naučil řeči stromů. Nechal si to však pro sebe, protože měl obavu, že kdyby to někomu řekl a rozneslo by se to, lidé by ho považovali za blázna. Stromy skutečně mluví. Jejich listí šumí – právě tak mezi sebou navzájem komunikují. A nyní ho varovaly před hrozícím nebezpečím, snažily se mu zabránit v tom, aby došel až na své políčko.

Nikdy jsem se neměl pokoušet zdolat ten zatracený sifon! napadlo ho ten den již podruhé.

Ať však chtěl či nechtěl, Býčí skála, v níž ležel, se mu stala osudem.

V mládí pracoval v adamovských železárnách, později se ale díky přimluvě své nebožky manželky stal lesníkem v Josefově, který se nacházel v úzkém údolí – žlebu, jak mu říkali místní – mezi Adamovem a Křtinami. Poblíž jeho hájenky nebyly jen zrušené hutě s vysokými dřevouhelnými železářskými pecemi, slévárna a mlýn, ale i jedna z nejznámějších jeskyň střední části Moravského krasu – tajemná Býčí skála, kde roku 1871 učinil otec moravské archeologie, blanenský lékař Jindřich Wankel, znamenitý objev: jednalo se o rozsáhlé pohřebiště z doby halštatské.

Býčí skála nepřitahovala jen učence, ale i muže toužící po dobrodružství a slávě. Sám Šenk v jeskyni stanul mnohokrát coby turistický průvodce, protože josefovští hajní tuto funkci vykonávali dá se říci dědičně. A když neměl čas, zastoupila ho jedna z jeho dcer... Během té doby si Býčí skálu zamiloval a zajímal se i o její taje. A jako mnozí před ním a po něm se pokoušel proniknout do nových, dosud neprobádaných prostor.

Elektrizovala ho zejména nádržka s velice čistou vodou, která Býčí skálu de facto uzavírala, neboť se skalní strop skláněl hlubo-

ko do jejích vod. Šenk zatoužil zjistit, co se nachází za ní. Další jeskynní prostory? Nepochyboval o tom. A nebyl sám, koho lákala. Roku 1880 se ji odvážil pokořit jistý havíř z Josefova, Touchýn, a to tak, že se pokusil domnělý sifon odčerpát pomocí ruční hasičské stříkačky z nedaleké Habrůvky. Jeho úsilí nakonec selhalo. Nicméně v Šenkově hlavě se usídlila myšlenka, která byla s ubíhajícími léty stále naléhavější a palčivější: co kdybych se pokusil sifon pokořit také? Jinak než Touchýn.

Sbil tedy vor a za nízkého vodního stavu Jedovnického potoka, který nádržku napájel, se pokusil sifonem proplout. Byla to dobrodružná cesta, neboť když putoval po hladině, nebezpečně se nad ním skláněl skalní strop. Ležel na voru, manévroval pádlem a snažil se zabránit tomu, aby mu nějaký skalní zub nerozbil hlavu. Jeho první pokus o zdolání sifonu se nejprve jevil slibně, nakonec byl však neúspěšný, protože narazil na skalní stěnu, která mu uzavírala další cestu vpřed. Trvalo celý následující rok, než se o proniknutí skrze sifon pokusil znovu, mezitím často přemýšlel o svém nezdaru. Co když narazil na skálu jen kvůli tomu, že tunel sifonu v těch místech ostře zatáčel? Jevilo se mu to jako pravděpodobné. Roku 1889 se tedy odhodlal sifon ztéci znovu. Do karet mu hrál i fakt, že tentokrát byla vodní hladina ještě níže než při jeho prvním pokusu. Opět se tiskl k voru, opět manévroval úzkým tunelem, vyhýbal se skalním zubům, které se podobaly dračím, a postupně takto překonal celý sifon, který měl esovitý tvar. V té chvíli se jeskynní strop začal pozvolna zvedat a Šenk vplul do nových rozlehlých prostor. Objevil tam něco, co ho vyděsilo, ale zároveň fascinovalo a přitahovalo k sobě. Možná to vábení podvědomě cítil už ve chvíli, kdy o překonání sifonu teprve uvažoval. Možná kvůli tomu v Býčí skále tolik riskoval...

Celá léta o tom zarputile mlčel. Tedy dokud se neseznámil s tím zatraceným německým mladíkem, který se velice zajímal o Býčí skálu a o její tajemství. A to byl počátek jeho nynějšího maléru.

Stezka, již pozvolna kráčel, konečně přešla v mýtinu, na níž se nacházelo jeho rozorané políčko. Šenk na ní nikoho nespatrił. Za-

stavil se a chvíli se rozhodoval, zda na ni má vyjít. Co kdyby se v okolním lese skrýval nějaký střelec? Pak si však vyhuboval za to, že je příliš paranoidní. Pisatel ho jistě nechtěl zabít. Proč by to taky dělal? Navíc on byl ozbrojený. Potěžkal svou lankasterku v rukou a vystoupil na mýtinu.

Děšť, který ještě zesílil, do něj začal ihned zle bubnovat a vítu mu div nesfoukl klobouk z hlavy. Šenk došel mokrou travou až k políčku. Nikde stále nebylo ani živáčka. „Hej!“ vykřikl, protože ho to již začalo unavovat, toužil po teplu kamen a po snídani, kterou mu Marie možná už nyní připravuje. „Kde jsi?!“

Náhle za sebou zaslechl zašustění trávy. Otočil se a spatřil před sebou člověka oděného v dlouhém černém kabátě, na hlavě měl klobouk. Šenkovi přišlo, jako by vyrostl přímo ze země.

„Manfrede?“ oslovil muže.

Ten k němu vykročil. „Aloisi.“ Natáhl k hajnému ruku. Šenk si nebyl jistý, zda ji chce přijmout, anebo ne. Ten zatracený večer byl stále mezi nimi!

Mladík se jmenoval Manfred Schiele a byl členem Spolku německých turistů v Brně, konkrétně jejich Skupiny pro výzkum jeskyní. Němci si Býčí skálu velice oblíbili a de facto navázali na Šenkovo snažení, protože se pokoušeli pronikat do nových prostor. Nejen za sifon, jímž kdysi proplul hajný, ale i komíny, které se v jeskynním komplexu hojně vyskytovaly. A slavili úspěchy.

„Mrzí mě, že jste museli vaše bádání přerušit,“ řekl Šenk smířlivě.

„Zatracená válka,“ zavrčel Schiele.

„Všechno změnila.“

„Nechci, aby se nic měnilo.“

„Svět se otáčí rychleji, než by si kdo z nás přál.“ Šenk si pozdechtl. „Proč jsi se mnou chtěl mluvit?“

„Kvůli těm prostorám za sifonem, samozřejmě.“

Šenk opět pocítil zlost, když si vzpomněl, jako moc se v případě muže před sebou, Manfreda Schieleho, spálil. Mladík se s ním snažil spřátelit už od chvíle, co se němečtí jeskyňáři

v Býčí skále usadili, zejména se zajímal o jeho pokusy o proplutí sifonem na voru. Šenk se nabádal k ostražitosti, vědom si toho, co se za ním nachází (a co nyní střežil), pravda však byla taková, že mu mladíkův zájem a lichocení dělaly dobře. Navíc byl sám. Jeho rodina se postupně zmenšovala, jeho děti se rozlétly do světa a na Nový hrad, jeho nynější působiště, už sotva zajely. Zbyla mu jen jeho schovanka Marie. I proto toho snaživého a roztomile neodbytného mladíka nakonec pustil k sobě.

Jenže pak se stalo něco, co nemělo. Jednoho letního dne ho Schiele opět navštívil a naléhal na něj, aby mu znovu vyprávěl o sifonu. Šenk byl toho dne v dobré náladě (což se mu moc často nestávalo), a tak hosta pozval do hradní hospůdky, kde spolu pili až do rána. Tehdy, v alkoholovém opojení, se Šenk rozmluvil o tom, co se nachází za sifonem. Když se ráno probudil s třešticí hlavou a úděsnou kocovinou, tisíckrát se proklel. A ještě jednou tolik, když se o něco později Němci, vedení Güntherem Nouakhem, pokusili dostat skrze sifon, a to pomocí potápěčského obleku, který jim zapůjčila firma *Westfalia* z Gelsenkirchenu. Šenkovi totiž došlo, že se s ním Schiele seznámil jen kvůli tomu, aby z něho vymámil cenné informace. Právě ty podnítily Němce v jejich badatelské činnosti.

Naštěstí pro Šenka je ale provázela smůla. Sifon sice nebyl příliš hluboký, přesto potápěči, který se jej pokusil překonat (byl to sám Nouakh), způsobil nemalé potíže. Zvířené bahno mu totiž zabránilo cokoliv vidět. Dezorientovaný odvážlivec se dostal pouze k ohybu tunelu. Brzy poté všechny pokusy se skafandrem skončily a Němci se na to rozhodli jít jinak. Vypůjčili si strojní vybavení – zejména Dieselův motor, dynamo, kompresor s vývěvami, pneumatické potrubí a vrtné kladivo – a sestavili si vlastní vor, na němž se plavili po hladině sifonu a snažili se lámáním kamene tunel zvýšit. Býčí skála, střežící si své tajemství, se jim však postavila na tuhý odpor: strop sifonu totiž tvořil hutný vápenec, který šel rozbíjet jen stěží, navíc vrtné kladivo nemělo požadovanou výkonnost. Němci tedy postupovali jen velice pomalu a pak všechnu jejich činnost ukončila Velká válka. Mnozí

muži museli narukovat a někteří již padli v zákopech na Západní frontě. Šenk si myslel, že mezi těmi, co šli bojovat, byl i Schiele. Proto byl překvapen, když včera pode dveřmi našel jeho dopis.

„Nemám s tebou o čem mluvit,“ odbyl mladíka.

„Nezachoval jsem se k vám čestně, přiznávám, ale tajemství, které Býčí skála skrývá, nemůže být zapomenuto ani nemůže padnout do nepravých rukou. Zvláště takových, které patří profesoru Absolonovi.“

Šenk zalpal po dechu. Jak může Schiele o jeho návštěvě Wankelova vnuka v Brně vědět? Pak mu však došlo, že je plně Němců. Jistě byl pozorován někým z německého klubu turistů!

„Přestaňte mě sledovat!“ zavrčel Šenk a najednou byl rád, že si vzal svoji lankasterku s sebou.

„Absolon není dobrý člověk,“ ignoroval Schiele jeho varovný tón. „Pokud mu o tom nálezu řeknete, nenaloží s ním dobře. Použije ho jen pro vlastní slávu a zviditelnění se. V tom lepším případě.“

Šenk věděl, že má profesor Absolon jisté charakterové vady, a ne úplně dobrou pověst. Jeho starý přítel z Adamova, Jaroslav Kmetz, kterému se částečně svěřil se svými nynějšími trampotami, však trval na tom, že mu může věřit. To pro něj bylo důležité. Stejně jako to, aby jeho dávný objev padl do rukou živlu českého, ne živlu německého.

„A vy, Němci, jste ti dobří lidé? Jsi ty dobrý člověk, Manfrede? Je dobrým člověkem Günther Nouakh?“

„Nouakh o ničem neví. Pravdu znám jen já.“

„Tak proč jste potom před válkou prováděli u sifonu tu horečnatou práci?“

„Jen jsem Nouakha a mé kolegy nasměroval, nic víc.“

Šenk přemýšlel, při tom mu hlavou běžela slova, která Schiele řekl. *Pravdu znám jen já...* Dostavil se na schůzku, aby ten problém vyřešil, anebo ne? Proč se tedy zdráhat? Namířil svoji lankasterku na překvapeného Schieleho.

„Co to děláte?“ zamračil se mladík.

„Řeším problém,“ poznamenal Šenk – to už však proti němu Schiele vystartoval a dřív, než stačil hajný vystřelit, ho mladík

srazil k zemi. Společně spadli do mokré trávy. Šenka prudce píchlo v zádech, bolest ho takřka ochromila. Na okamžik povolil sevření zbraně. To Schielemu stačilo na to, aby mu ji vykroutil z ruky.

Šenk se pokusil vydrápat na všechny čtyři – když práskl výstřel a on ucítil v zádech spalující bolest, jak ho tam zasáhly broky. Zaskučel. Prásk. Ostrá bolest mu rozervala rameno.

Padl do trávy. Jediné, co slyšel, bylo šumění deště a přibližující se kroky. Schiele se k němu sehnul a začal mu šacovat kapsy kabátu. Brzy našel nové náboje a vložil je do lankasterky.

„Co... co to děláš?“ vyhekl Šenk.

„Řeším problém,“ odvětil bez jediné známky emocí Schiele.

Šenk věděl, že je to jeho konec. Neměl sílu na to, aby vstal, natožpak aby se s mladíkem utkal. Zemře. Podlehne tu. Snad bude alespoň o Marii dobře postaráno...

Ještě předtím, než na něj Schiele znovu vystřelil, se mu v mysli objevil jeden jasný obraz. Viděl sám sebe uvnitř jeskynního domu, jímž se vinulo podzemní řečiště Jedovnického potoka. Kráčel po naplaveném šterku ke komoře, která se před ním najednou ve skalní stěně otevřela. Zářilo z ní jasně modré světlo, které ho zvalo dál... a on to pozvání, které mu nadobro změnilo život, tenkrát přijal.

Další rána zasáhla Šenka do hlavy a v té chvíli přišel definitivně o vědomí...

Kapitola jedna: Mohyla

„Pomoz mi!“

Hleděl jsem do smaragdových očí překrásné dívky. Vlasý měla rudé jako plameny ohně a pleť alabastrovou, nikde žádné stopy po pihách, tolik typických pro rusovlásky. Tvář, v níž se zračil vyděšený výraz, jí zmáčely velké slzy.

„Tot' oběť pro Býčího boha, strážce této jeskyně!“ ozval se hluboký ochraptělý hlas, zesílený akustikou podzemního prostoru, v němž se dívka nacházela. Patřil veleknězi – mohutnému muži oděnému do dlouhého splývavého roucha, které měl na rameni sepnuté sponou a přepásané opaskem.

Pohled na něj mě vyděsil.

Protože neměl lidskou hlavu, ale hlavu býčí. Velké rohy se úžily do ostrých špiček. Za ním se nacházela vatra, která hořela vstříc stropu podzemního dómu.

Poznával jsem ho, neboť to byla Předsín' mého milovaného jeskynního komplexu Býčí skála.

Bylo mi jasné, že jsem se ocitl ve velice živém snu, možná v noční můře. Chtěl jsem se z něj probudit, protože jsem věděl, co bude následovat – dobře jsem znal pověst, která se k Býčí skále vázala. Byl jsem však vězněm toho snu.

Statný bojovník, který svíral dívku – pohanskou princeznu –, jí smýkl k obětnímu oltáři před veleknězem. Druhý ji chytil za ruce, krášené bronzovými náramky, a natáhl je přes plochou desku. V rukách velekněze se objevila velká dvoubřitá sekera, jejíž ostří se zalesklo v záři pochodní.

„Necht' je Býčí bůh spokojen a s ním i celá Devítka!“ zvolal velekněz, houf lidí za ním, který celé drama sledoval, se pohnul úžasem i strachem zároveň, a sekera těžce dopadla na předloktí dívky. Ozval se její výkřik a zvuk praskajících kostí.

„Ne!“ vykřikl jsem. „Ne!“

Velekněz se na mě otočil, jeho býčí oči se zaleskly.

Otřásl jsem se strachem. Ihned proti mně vyrazil s napřaženou sekerou, z níž k zemi kapala dívčina krev.

Pozadu jsem ustupoval, až jsem se zády dotkl rozeklané skály. Velekněz, který se nade mnou tyčil jako bájný titán, máchl sekerou k mému krku... a pak jeho býčí hlava, jež byla ve skutečnosti atrapou nasazenou na obyčejné hlavě lidské, vybuchla ve sprškách krve a mozkové tkáně.

V té chvíli se v Předsíni všechno zbláznilo. Slyšel jsem bolestný křik lidí, viděl jsem uťaté údy a hlavy, létající vzduchem. Kouř a vůně pálených bylin ustoupily do pozadí, místo toho jsem v chřípí cítil jen pach krve a výkaly.

Sesul jsem se podél skalní stěny k zemi a chvíli jsem na ní spočinul. V hrůze, která mě jala do svých osidel, jsem zavřel oči a čekal jsem, až si smrt přijde i pro mě.

Nepřišla. Stále jsem žil. A v jeskyni bylo náhle ticho; už žádné sténání, žádný křik. Jen pach krve a výkalů zůstal.

Otevřel jsem oči.

Jeskyni zavládla temnota, jak vatra dohořela, stejně tak pochodně již zhasly. Kolem mě ležela rozsekaná těla, krev těch nebožáků se vsakovala do půdy Předsíně a živila ji. Byl to masakr. Učiněný masakr!

Chvíli mi trvalo, než jsem své roztřesené nohy přiměl k činnosti. Jakmile se mi to podařilo, vyrazil jsem k východu z Předsíně... když tu jsem zjistil, že někdo to vražedné běsnění přece jen přežil. Kousek od obětního oltáře se ze země zvedla temná postava.

Instinktivně jsem vykročil přímo k ní. Jako bych jí byl váben, lákán. Když jsem byl téměř u ní, vatra znovu vzplála a já v její záři spatřil onu rusovlasou dívku, pohanskou princeznu. Vztahovala ke mně zkrvavené pahýly svých kdysi krásných rukou, její tvář byla stažená v prosebném výrazu.

„Pomoz mi!“ vyslovila. „Pomoz mi!“

Přibližovala se ke mně. A pode mnou se náhle podlomily nohy. Žuchl jsem na kolena. Dívčiny pahýly byly už jen kousek od mého obličej, za chvíli se mě jimi dotkne a já ucítím, jak mi tvář drásají ostré hrany přerušených kostí.

„Pomoz mi!“

Vykřikl jsem. A tu jsem se náhle probudil, zachumlaný do své naducané peřiny. Chvilí jsem jen ležel v posteli a dýchal jsem tak mohutně, jako bych právě uběhl maratón. Rovněž jsem se koupal ve vlastním potu, přestože ve světnici panovala třeskutá zima.

„Emile!“ uslyšel jsem dědečkův hlas a pak zaklepání na dveře. „Emile, hochu, jsi v pořádku?“

„Ano,“ pravil jsem. „Už ano!“

„Nezní to tak!“

Nevěděl jsem, co na to říct, a tak jsem mlčel a třásl jsem se v posteli jako ratlák.

„Snídaně už je na stole. Vstávat, lenochu! Přednosta tě jistě nepochválí, když přijdeš na směnu pozdě!“

Ozvaly se kroky a bouchnutí dveří, jak dědeček zmizel v kuchyni.

Zašátral jsem na nočním stolku a popadl jsem náramkové hodinky. Ukazovaly sedm hodin ráno. Směna na adamovském nádraží mi začínala v osm. Snídaně to tedy bude velmi kvapná...

Vydrápal jsem se z postele a chvíli jsem se potácel po světnici, jako bych byl opilý. Vlastně jsem si tím průměrem vůbec nebyl jistý, protože jsem alkoholu neholdoval. Nikdy. Možná i kvůli tomu, že byl i dědeček, můj velký vzor, celoživotním abstinentem. Ale uměl jsem si dobře představit, jak něco takového vypadá, s opilci na dráze jsem měl bohužel neblahé zkušenosti...

Rychle jsem na sebe natáhl pracovní úbor, opláchl jsem se studenou vodou a pak jsem zamířil do kuchyně, kde již dědeček seděl u stolu a četl noviny. Snídaně to nebyla kdovíjaká, jen kávová náhražka a chleba se sádlem, zato však vydatná. Jen kdybych měl hlad! Ten sen stále zatíнал spáry do mého mozku a žaludek jsem měl jako na vodě.

„Pomoz mi!“

Mimoděčně jsem se otrásl.

„Víš, že mi můžeš říct cokoliv,“ ozval se dědeček a složil noviny. „Naprosto cokoliv. Dělá ti problémy Menoušek? Obtěžuje tě? Pokud ano, promluvím s ním.“

„Ne. Vše je v pořádku.“

Dědeček mě chvíli studoval. Táhlo mu už na devadesát let, což bylo zde, v údolí řeky Svitavy, kde nebyl zrovna zdravý vzduch a na podzim ho často týraly mlhy, pozeňnané stáří. Nebyl však žádným invalidou, to zdaleka ne. Stále se ještě vydával do kopců, obden stoupal až k Alexandrově rozhledně, která se nacházela na vrchu Špičák, čnicím nad nádražím. Také tu a tam zamířil do jeskyní střední části Moravského krasu, přestože to bylo nyní, za války, nebezpečné a hlavně zakázané. On však protektorátním úřadům a německým nařízením ukazoval dlouhý nos. A světe div se, procházelo mu to.

„Co mi tak můžou udělat?!“ řekl mému otci během jedné z jejich častých hádek. „Zabít mě?! Ksakru, Jakube, vždyť už jsem stejně jednou nohou v hrobě!“

A tak dědeček dál na vše okázale kašlal, což mému „uvědomělému“ otci, který raději držel pusku a krok, přidělalo nejednu vrásku na čele.

Dědeček mě konečně přestal studovat a znovu se pohroužil do novin. „Slavná německá armáda si je jistá, že zadrží Sověty na Odře a provede protiútok na západní frontě! Pchá, jsou to jen lži, samé lži. Včera říkal prezident Beneš v rádiu, že je Říše těsně před zhroucením. Před zhroucením, chlapče! Nedávám tomu ani půl roku a budeme opět svobodní. A pak odsud všechny Němce poženeme svinským krokem, tak to Beneš slíbil.“

„Myslím, že bys měl být potichu, dědečku,“ řekl jsem a otočil jsem se k oknu.

„Že by nás snad poslouchal pošťák? Chlapče, my Adamovští držíme při sobě. Jsme vzorní Čechoslováci, patrioti. Tedy až na některé. Ztracený kolaborant Menoušek!“

Situace nebyla tak růžová, jak si dědeček představoval. Od jednoho z mých známých, který pracoval v adamovských strojárnách, které byly odnepaměti středem a srdcem naší obce, jsem věděl, že tam občas nastávají krušné časy, že ve velkém funguje udavačství a jsou tací Češi, kteří se velice chtějí zavděčit německému vedení továrny, přičemž se neštítí ničeho.

Kéž bych byl takový optimista jako dědeček!

Ukousl jsem si poslední sousto (zbytek chleba jsem nechal na talíři), zapil jsem ho náhražkou a vstal jsem od stolu. „Ať se ti dnes daří, dědečku. A prosím, raději si rozmysli výlet k Alexandrovce. Celou noc přšelo, cesty a skály jsou kluzké...“

„Pchá,“ řekl na to děda a mávnutím ruky mě propustil.

Vytlačil jsem z chodby svůj bicykl a sjel jsem ulici V Plotkách, kde náš dům stál, a Obchodní ulicí až k prostranství před strojírnou. Zde jsem přešel po novém mostě přes tepnu Adamova, řeku Svitavu, a pak jsem po rovněž nově vybudované silnici, spojující obec s Brnem, zamířil podél železniční tratě k nádraží, které se nacházelo půldruhého kilometru od strojírny.

Při tom mi myšlenky neustále ubíhaly k tomu zvláštnímu snu, co se mi v noci zdál. Byl tak děsivý, realistický... a ta překrásná dívka! Bože, nemohl jsem na ni zapomenout! Na její smaragdové oči. Na její prosby. A utáté ruce...

V té chvíli mi na mokré vozovce podklouzla úzká pneumatika a já se poroučel k zemi. Pěkně jsem se při tom potloukl.

Když jsem se zvedal, hekal jsem bolestí a nadával jsem si do pitomců. Pohled na náramkové hodinky mi řekl, že je již za deset osm. Dobře jsem věděl, že přednosta stanice, Ludvík Zezula, nemá rád nedochvilnost, a tak jsem znovu vsedl na bicykl, byť mě bolelo celé tělo.

V té chvíli se po mé levé ruce, za Svitavou, nacházely rozestavěné tovární haly, budované na místě původní pily. Adamovský podnik, produkující v předválečných letech lokomotivy, plynové a benzinové motory, turbíny, tlakové brzdy, výhybky a další strojírenský sortiment, se s příchodem války a zejména po anexi Československa Německou říší přeorientoval na válečnou výrobu, přičemž okupanti potřebovali stále více a více munice. Kvůli tomu tedy adamovský podnik dále rozšiřovali, a to směrem k vlakovému nádraží.

Můj pád neušel jednomu z německých vojáků, který vznikající komplex střežil. Přiběhl ke břehu Svitavy a namířil na mě pušku. Bez jediného slova.

Šlápl jsem do pedálů, každou chvíli jsem očekával kulku v zádech. Nestalo se to. Ten bastard si se mnou jen hrál. A já... já se klepal strachem.

Jak se to všechno mohlo takhle pokazit? Jak jsme se mohli Němcům vzdát bez jediného výstřelu? Dědeček možná považoval prezidenta v exilu, Edvarda Beneše, za hrdinu. Já ne. Pro mě to byl zrádce, který šel na ruku cizím mocnostem, zvláště pak Hitlerovi. Žádný vlastenec by svou rodnou zemi jen tak nevydal okupantům, zvláště když byla naše armáda mobilizována a odhodlána k boji! A pak, když šlo do tuhého, by nezmizel v bezpečí za hranicemi. V to jsem pevně věřil.

S těmi myšlenkami jsem dorazil až na adamovské nádraží. Sotva jsem zasunul bicykl do stojanu, přifařil se ke mně muž, o němž byla při snídani řeč – trafikant Menoušek. Pamatoval jsem si, jaký byl před válkou. Mluvný vlastenec a Sokol. A potom, co přišli Němci... potom se zradikalizoval a ukázala se jeho odvrácená tvář. Přihlásil se k českému fašistickému hnutí Vlajka a začal organizovat setkání stejně smýšlejících, přičemž mu k těmto účelům byly propůjčeny prostory v nové budově Sokola. Kdyby jen u toho zůstalo... Menoušek začal udávat a ve svém budování adamovského fašistického spolku byl stále urputnější a urputnější, nebylo dne, kdy by se některého z cestujících, který do Adamova dorazil vlakem z Brna či z Blanska, nepokoušel přemluvit k setkání v Sokolu. Stejně jako je obtěžoval i všechny drážní zaměstnance včetně přednosta stanice, přičemž úřadoval ze své trafiky na verandě.

Věděl jsem, že to není Zezulovi po chuti, bohužel však s tím nemohl nic dělat. Okupační orgány stály za Menouškem.

„Emil Kmetz!“ vzkřikl kolaborant. „Náš dobrý občan Emil Kmetz! Jak se daří tvému dědečkovi? Stále při síle?“

„Ano,“ pravil jsem odměřeně, protože jsem neměl chuť s ním hovořit.

„Však on celý život tvrdil, že je ukut z adamovského železa, že ho má v krvi! A nelhal! Devadesát let! To je krásný věk! Kéž bych se taky dožil takového!“

Kéž bys už zítra zemřel..., napadlo mě, byť to bylo rouhání.

Menoušek mi podstrkoval nějaký leták. „Zítra máme další setkání v Sokolu, Emile. Musíš se dostavit. *Musíš*, slyšíš. Je to důle-

žité. Nedělám si iluze, že bys k tomu přemluvil dědu, ale ty jsi jistě správně smýšlející...”

„Nech ho být!“ ozval se kousek od nás rázný hlas. Otočil jsem se a tu jsem spatřil, jak k nám nádražní verandou kráčí vysoký mladík s bouřkovými očima, můj kolega a dobrý přítel Ondra Marušák. „Nech ho být, slyšíš?!“ znovu křikl na Menouška, který se nejdříve stáhl, když si však všiml poblíž stojící dvojice německých vojáků, postavil se mu na odpor.

„Hitler válku vyhraje, Marušáku!“ vykřikl Menoušek. „Tvrdíš snad opak?!”

„Jednou tě zabiju,“ šeptl k němu Ondra, chytil mě za paži a táhl mě pryč. „Bastard jeden!“ odfrkl si, když jsme byli z Menouškova doslechu. „Vůbec se s ním nebav, rozumíš?“

„To se ti lehko řekne.“

„Jsi příliš slušný, Emile. Stále ti to říkám. K některým lidem nemusíš být. Zvláště k takovým, jako je Menoušek.“

Začalo pršet. Nejdřív nesměle, později vydatně. Natáhli jsme na sebe přšipláště a pak jsme se vydali za svou prací na nádraží, neboť jsme oba zastávali pozici zřízenců. Skrývala se za tím těžká dřina, ale alespoň jsem měl štěstí v tom, že jsem byl doma. Jiní ho neměli. Kolik jen bylo chlapců a děvčat z mého ročníku totálně nasazeno v práci pro Říši! Mnoho. Někteří se už stačili vrátit. Pár z nich legálně, mnoho jich ale uteklo a nyní byli skrýváni svými rodinami. Většina z nich už nebyla taková, jako předtím. Odloučení od rodin v nepřátelsky naladěné Říši se podepsalo nejen na jejich tělech, ale i na jejich duších.

Deštivé ráno se pozvolna přeměnilo v zatažené odpoledne. Mraky nad adamovským nádražím visely tak nízko, že jsem se jich mohl takřka dotknout. Jako by tížily celý svět. Jako by ho stlačovaly jako nějaký svěrák. A mě... mě zase tížil ten sen, sen o pohanské princezně s utáťma rukama, která mě marně žádala o pomoc.

Náhle jsem zaslechl ženský výkřik. Přicházel od perónu, kde před několika okamžiky zastavil osobní vlak, příjízďející od Brna. Spatřil jsem tam dvě dívky, obě krásné. Jedna byla tmavovláška,

druhá rusovláška. Právě ona křičela. Všiml jsem si, že ji jeden z německých vojáků drží za zápěstí, byť se jí to nelíbilo (jak by jenom mohlo...), druhý se jejímu odporu smál.

„Pusťte mě!“ vykřikla dívka německy – ale nebyla to Němka, byla to Češka. To jsem poznal podle jejího přízvuku.

Vyrazil jsem blíž, přestože se mi trásla kolena. Nikdo nezasáhl, byť se na verandě nacházel i přednosta stanice. Němci byli v naší zemi pány nad životem a smrtí. Nikdo alespoň trochu rozumný se jim nestavěl na odpor.

„Co se takhle dnes večer sejít, zlatíčko?“ lísal se německý voják k oné dívce, jejíž barva vlasů mi tolik připomněla vlasy pohanské princezny z toho snu.

„Pomoz mi,“ jako bych znovu uslyšel její hlas.

Byl jsem v té chvíli rozpolcen dvěma zcela protichůdnými pocity. Jeden mi velel poslechnout výzvu pohanské princezny, druhý naopak dělat, že to nevidím. Stejně jako předtím. Kolikrát jsem již byl svědkem německého bezpráví, německé krutosti? A vždy jsem si před tím zakrýval oči. Mě se to netýká. Netýká.

„Do ničeho se neplet,“ kázal mi vždycky otec. To bylo ještě dávno před válkou, kdy byl svět v pořádku. Kdy na adamovské nádraží přijížděly stovky výletníků, kteří mířili dále údolím Svitavy k Novému hradu anebo do Valis Baptismi, údolí Křtu anebo Křtinského: k Býčí skále, k jeskyni Výpustek a dále až k poutnímu kostelu Jména Panny Marie v samotných Křtinách. Pamatoval jsem si nádražní verandu a výletní restauraci plnou veselých lidí a krásnou dceru hospodského Annu, po níž jsem vždy tajně pošilhával a která před válkou odjela do Anglie, z níž už se nevrátila. Další turisté se koupali o kus dál ve Svitavě. Stejně jako já ve svých jinošských letech.

Nyní... nyní nám zbyl jen zmar. A poroba.

„Do ničeho se neplet.“

Otcův hlas mi rezonoval myslí.

„Hej! Pusťte ji!“

Ondra náhle vyrazil k vojákům, bránit dívčinu čest.

„Zmiz!“ křikl na něj Němec, který s pobavením sledoval počínání svého kolegy.

„Anebo co?“ postavil se Ondra na odpor. A já ho obdivoval. Jak může být někdo tak statečný?

Němec vztekle zavrčel a ohnal se proti Ondrovi pěstí. Ten však jeho ránu odrazil a sám mu věnoval pravý hák do brady. Voják padl na perón, kde chvíli ležel v mrákotách. Věděl jsem, co Ondrova pravačka dokáže – ještě před válkou totiž jezdil do Brna učit se umění boxu.

Pak se všechno seběhlo neuvěřitelně rychle. Chtěl jsem Ondru varovat, ale druhý voják byl rychlejší než já. Praštil ho pažbou pušky do ledvin. Ondra vykřikl a sesul se na kolena. Další ránu pažbou schytl do hlavy. Definitivně ho poslala k zemi. Krvácel.

Chtěl jsem mu vyrazit na pomoc, ale nohy jako by mi zdřevěněly, vrostly do perónu. Nemohl jsem. Nemohl!

„*Do ničeho se nepleť!*“

Příkaz, který jsem měl zakódovaný v mysli, byl silnější než já.

Mezitím se oklepal první voják, jehož srazil Ondra k zemi pravým hákem, a začal do mého kamaráda kopat svým bagančem. Potom ho – celého zkrvaveného – společně se svým kumpánem zvedl a táhl na verandu, kde vše s potměšilým úsměvem ve tváři ze své úřadovny (jíž byla trafika) sledoval kolaborant Menoušek.

Vojáci jistě Ondru naloží do vozu a pojedou na výslech na gestapo. Otřásl jsem se při tom pomýšlení. Zvítězil však. Jeho odvážný čin umožnil dívkám uniknout. Na nádraží jsem je již neviděl.

Ondra byl pryč.

A já cítil jen hanbu...

Odpoledne toho dne jsem se nacházel na své pozorovatelně, což byla skaliska zvoucí se Jidáška. Nacházela se vysoko nad Josefovským údolím v místě, kde se vápencový ostroh Jelence láme k Býčí skále.

Vlastně jsem tu neměl být.

Němci nám totiž zakázali vstup do lesů, v jejichž lůně se Adamov nalézal. Zdůvodnili to tím, že se v nich prý pohybují partyzáni. Opovázlivcům za nedodržení nařízení hrozilo zastřelení. Mu-

sím přiznat, že jsem tím zákazem nejprve velice trpěl. Údolí řeky Svitavy, už tak stísněné, bylo nyní ještě stísněnější. Postupně jsem však zjistil, že na zákaz bere ohled stále méně lidí, i můj děda brzy začal znovu chodit po lesících. Stejně tak se do Adamova občas vydávali i trampové, byť v menším počtu než v předválečných letech. A tak jsem se jednoho podzimního dne roku 1943 osmělil i já. Jen jediný zákaz jsem stále dodržoval: zákaz vstupu do jeskyní v Josefovském a Křtinském žlebu, byť ostatní na něj (včetně mého dědy) také nedbali. Někteří trampové dokonce provozovali horolezeckou činnost na masivu Krkavčí skály v těsném sousedství skály Býčí. Do karet jim hrál i fakt, že Němci nebyli v kontrole toho, zda je jejich nařízení dodržováno, tak důslední jako v mnoha jiných věcech. To se ale (alespoň v případě jeskyní) změnilo na jaře 1944.

Na území Protektorátu Čechy a Morava vzniklo v průběhu válečných let mnoho poboček německých továren, to kvůli tomu, že se dlouho jednalo o území bezpečné před nálety, které tak zle devastovaly samotné srdce Říše a její zbrojní potenciál. Jedna z nich, *Zweigwerk Brünn*, spadající pod firmu *Flugmotorenwerke Ostmark G.m.b.H.*, byla roku 1941 postavena na zelené louce v Brně-Líšni, což bylo coby kamenem dohodil od Adamova. Když se však zhroutila ruská fronta poté, co německá válečná mašinerie zatuhla v bojích u Stalingradu, a později došlo k vyloštění spojeneckých vojsk v Normandii, začalo přituhovat i na našem území. Samotná brněnská Ostmarka byla 25. srpna tohoto roku bombardována stejně jako světoznámá Zbrojovka. Němci však byli na něco podobného připraveni – dobře vnímali své válečné neúspěchy, byť jsem tušil, že Hitler, uvězněný ve svém Vlčím doupěti, jistě celou pravdu neví. Pro provozy, ohrožené spojeneckým bombardováním, byly z rozkazu ministra zbrojení Alberta Speera již nějakou dobu hledány nové, bezpečné prostory. Němci byli velice vynalézaví, od přednosty Zezuly jsem se například dozvěděl, že využili železničních tunelů na trati Německý Brod – Tišnov, v nichž začala fungovat továrna známá jako Diana, což byl pobočný závod firmy *Wiener Neustädt Flugzeugwerke G.m.b.H.*